

DE KLOKE OG DE DUMME MUSENE

EN MILJØFABEL

TEKST: SIGMUND HÅGVAR
ILLUSTRASJONER: ANNE LENE AASE

DE KLOKE OG DE DUMME MUSENE

EN MILJØFABEL

TEKST: SIGMUND HÅGVAR
ILLUSTRASJONER: ANNE LENE AASE

De kloke og de dumme musene
Tekst: Sigmund Hågvar
Illustrasjoner: Anne Lene Aase

ISBN:

Printed in Norway, oktober 2017
Kolofon Forlag AS

Det må ikke kopieres fra denne boka i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering som er gjort med Kopinor, interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk.

INNHOLD

En eventyrlysten musemann	8
Øyene i havet.....	13
Musse og vennene hans utforsker øya.....	21
Når musene blir mange... ..	30
- Musekrigen	
- Hvor er skogen?	
En ny øy?.....	35
De kloke musene får besøk.....	41
Skal musene reddes?	51

En eventyrlysten musemann

«Nei, dette gidder jeg ikke lenger!» En stemme ropte i skogen. En ganske tynn stemme, men veldig bestemt. Lyden kom fra en mus som sto på to bein oppå en hul, gammel stubbe. Stubben var huset hans. Og musa, det var Musse – en ung og sprek skogmus med livlige øyne og brun, blank pels. Han ropte det ut en gang til, mens han satte snuten i været, la de store ørene bakover, og slo med halen: «Nei, jeg gidder det ikke lenger!» Denne morgenen hadde han bestemt seg. Nå skulle dette kjedelige livet bli slutt, hvor den ene dagen var lik den andre. I flere netter hadde Musse drømt om spennende og eventyrlige reiser, men han våknet alltid i den samme, råtne stubben. Nei, han ville bygge en skikkelig flåte og seile ut i den store verden! For det rant en elv like ved, og bestefaren hans hadde fortalt at den var veien til havet. Musse ville oppdage en øy, der ingen mus noen sinne hadde satt sin musefot! Men helt alene ville han ikke dra. Han fant et stykke hvit bjørkebark og en sotete pinne som han kunne skrive med. Så laget han en flott plakate hvor det sto på musespråket:

BLI MED PÅ EN SPENNENDE BÅTREISE TIL EN ØDE ØY!

Musse lager en fin plakate.

En musejente med lang, lodden gul pels og glitrende øyne kom springende. «Eventyr!» jublet hun og stilte seg opp ved stubben til Musse. Den vakre musejenta tiltrakk seg flere ivrige mus. Snart sto en hel flokk omkring plakaten og pep i munnen på hverandre av nysgjerrighet.

«Hvor er båten?» ropte en eldre museherre med snurrebart.

Musse kremtet, så ned på tærne sine, og sa: «Den må vi lage selv.» En mumling steg opp fra flokken. De fleste ristet på hodet og ørene, snudde ryggen og halen til Musse og tuslet hjemover, hver til sin kant. Men da Musse løftet blikket, sto det fremdeles ni spente mus der. De smilte oppmuntrende til Musse. Klare for sitt livs eventyr!

Sammen sprang den lille flokken ned til elva. På en fin, åpen plass, helt i vannkanten, stoppet Musse og satte halen i været: «Her kan vi bygge flåten vår,» sa han ivrig. De andre så forundret på ham: «Hva skal vi bygge av?» «Noe som flyter godt,» svarte Musse lurt og pekte på høye, brune sivplanter som vokste tett i tett langs stranda. Musse brakk av noen tørre, hule stengler og kastet dem ut på elva. «Se hvor godt de flyter! Kanskje vi kan binde sammen masse tørre strå til en hel flåte?» «Vi prøver,» oppmuntret musejenta med de strålende øynene. Med de sterke fortennene sine bet musene av sivplantene, og noen svømte uti for å få tak i de aller lengste og fineste stråene. Snart lå det mange bunter med strå på byggeplassen. De ble surret hardt sammen til lange, tykke pølser. Alle pølsene ble lagt tett inntil hverandre og festet godt sammen. Etter noen dagers ivrig arbeid begynte en ordentlig flåte å ta form. Det luktet til og med godt av den, der den lå tørr og fin i sola. De to sterkeste musene kom drassende med en lang pinne mens de pustet tungt. «Her kommer masten,» sa de stolt. Snart sto den høy og fin midt i flåten. Men hva skulle de ha til seil? En modig, ung klatremus kravlet høyt opp i et gammelt, krokete lønnetre og bet av et kjempestort blad. Bladet svevet i siksak mot bakken og landet elegant like ved flåten. Fire mus heiste lønneblad-seilet opp i masten. Både mast og seil ble godt festet med sterke tau som var flettet av nyplukket, hvit myrull. Musse gikk omkring og kontrollerte, mens han nikket og skrøt av det flinke mannskapet sitt. Dette ble en riktig stilig flåte, syntes alle.

«Vi må ha både mat og vann til ferden,» ropte Musse. Noen løp hjem og hentet ferske kjerner av årets hasselnøtter. Andre kom ivrig bærende med kurver fulle av deilige havrekorn fra en åker. Tomme nøtteskall ble fylt med vann og båret om bord. Alle unntatt latsabben Gnom hjalp til. Han gjespet og la seg til å hvile på flåten.

Endelig var alt klart for sjøsetting. «Alle må dra og dytte samtidig,» sa Musse. Under taktfaste rop beveget flåten seg i små rykk mot vannkanten. Gnom våknet og ropte til dem som strevet og svettet: «Ship o'hoi. Ta nå i alle sammen!»

Med et skikkelig plask havnet flåten i elva. Gnom hylte mens han holdt seg fast i masten. Musene kastet seg om bord. Men jenta med den lange, fine pelsen gled i den gjørmete vannkanten og falt pladask i vannet. En av guttene svingte halen ut til henne, og hun grep raskt fatt i den. Han trakk henne trygt om bord og kjente at hun skalv av frykt. Den tidligere så lodne pelsen lå klistret mot den kalde huden. Musegutten holdt henne trygt i armene sine, mens flåten snurret rundt i den sterke strømmen. «Jeg heter Morten,» sa han. «Mia her.» Øynene deres møttes i et takknemlig blikk, og Morten klemte Mia tettere inntil seg. Etter et hopp i en liten foss gled flåten og alle de ti eventyrene ut i det store, blanke havet.

Lange, sterke bølger med litt skum på toppen løftet flåten opp og ned. Det store, grønne lønnebladet sto i en fin bue mens de drev lenger og lenger vekk fra land. Trær og åser ble stadig mindre, helt til alt de så var vann. Bare vann, bølger og skum. Flåten laget rare surklelyder mens bølge etter bølge tok tak i den. Men surringene holdt, og de fløt fint. Musse sto foran, skygget med labben mot sola og speidet ut over det svære havet. Han prøvde å se ut som en ordentlig kaptein, men kjente en voksende klump i magen. Bakerst satt Mia og Morten og holdt hverandre hardt i labbene. Vinden lekte med Mias lange, gule pels, som nå var tørr og fin igjen. Gnom var allerede sjøsyk.

I dager og netter drev de ti eventyrene omkring. En hvit måke holdt lenge følge med flåten, og den satte seg av og til på masten for å hvile. Det var et hyggelig selskap, syntes musene. Bare ikke Gnom. Han likte ikke måker og prøvde å jage den vekk. Da skeit den i hodet på Gnom og forsvant.

Her ute på havet virket flåten deres så liten, så liten. Det minket med både mat og vann. Ikke alle syntes det var like spennende lenger. Og det ble ikke sagt mange ord. Selv kapteinen var ganske taus. Bare Morten og Mia pratet svakt sammen av og til. Gnom hadde kuppet den tryggeste plassen midt i båten, der han kunne holde seg fast i masten. Han freste hvis noen nærmet seg.

Tykke, svarte skyer fór over himmelen. Lynglimt skar gjennom luften, og tordenskrall smalt over hodene deres. Vinden kastet på flåten, og bølgeskummet sprutet over dem.

Med et høyt og skarpt «knekk» virvlet både mast og seil opp i luften og forsvant over bølgetoppene. Kaptein Musse var grønn i ansiktet, men holdt seg fast så godt han kunne, med både klør, tenner og hale. Forskrekket oppdaget han at en sprekk begynte å åpne seg langs bunnen av flåten. Som i et mareritt ble sprekkene stadig bredere og lengre. Han prøvde å skrike, men svelget i stedet en stor munnfull saltvann. Flåten deres holdt på å dele seg i to!

Masten knekker i stormen.

I en kraftig bølge ble Musse slengt opp i luften. Nå er det slutt, tenkte han. Men han landet mykt, oppå en haug av mus som klamret seg til hverandre. Nå våknet kapteinen i ham. Med hamrende hjerte skrek Musse ned i musehaugen: «Våkn opp! Flåten revner!» Vinden ulte og vannet sprutet inn over dem. For hver ny bølge ble sprekken i flåten større. Med en skummel, spjærende lyd delte hele flåten seg i to. Bare noen fortvilte musearmer holdt de to flåtedelene sammen. Men vinden var sterk. Bølgene høye. Gnom og Musse var på hver sin flåtehalvdel, og de var de siste som holdt hverandre i hendene. Musse så et ekkelt blick i øynene på Gnom. Plutselig kjente Musse at Gnom slapp hånden hans med vilje. «Nei!» hylte Musse, men ropet ble feid bort av vinden. I et glimt oppdaget Musse at resten av maten og vannet var på Gnom sin flåtehalvdel!

Øyene i havet

Det sørgelige vraket til Musse drev uryddig videre på det endeløse havet. Snart lå de nede i en dyp bølgedal, og like etterpå balanserte de på en skumtopp. Alle lå på magen og klamret seg fast. De var gjennomvåte og kalde, tørste og sultne. Men en morgen løyet vinden, skyene sprakk opp, og snart kjente de deilig solvarme på kroppen. De fem stakkars musene reiste seg forsiktig opp, ristet vannet ut av ørene, holdt hverandre godt i labbene og speidet i alle retninger med sine bustete hoder. Men ingen så annet enn vann. Morten og Mia var havnet sammen med Musse. Nå fikk Musse en idé. «Du Morten, skal jeg prøve å klatre opp på ryggen din? Da kan jeg se litt lenger ut over havet!» Mia hjalp Musse forsiktig opp på ryggen til Morten. Med et skrik ramlet Musse ned igjen og holdt på å havne i vannet. «Så du noe?» pep Mia. Musse hev etter pusten. «Land i sikte, land i sikte!» ropte han og pekte med en skjelvende labb. Langt borte, i horisonten, hadde han sett en liten fjelltopp. Trodde han. Omtrent i den retningen som de drev. Nå kjente alle at de fikk nye krefter. Musene padlet for livet med labbene. En mørk prikk der framme ble langsomt større. Jo, det var en øy! En grønn og ganske bratt øy som vokste etter hvert som de nærmet seg. De kjente til og med lukten av skog!

Snart kunne de se hvordan bølgene slo rytmisk inn mot strendene. Langsomt styrte de inn mot en fin, lang og hvit sandstrand. Bakenfor var det en skog av gamle, krokete trær. Med en svak lyd skrapte vraket deres mot sanden. Kapteinen ville hjelpe Mia i land på en elegant måte, men de var begge sjøsyke og snublet samtidig ut i vannet. Så måtte de i stedet vasse i land, men Musse prøvde å få det til å se ut som om han reddet henne. De andre tre satte sine ustø føtter i det grunne vannet mens noen små krabber pilte vekk langs bunnen. Det var vidunderlig å sette labbene på tørt land! Musene rullet rundt i den varme sanden mens de pep av lykke.

«Vi må finne mat og vann!» sa Musse da øya hadde sluttet å svinge rundt i hodet hans. Han følte et tungt ansvar på sine små museskuldre. «Det kan Morten og jeg gjøre,» sa Mia og dro av gårde med Morten på slep. Ikke lenge etter kom en brun nøtt gående ut av skogen. Bak nøtten stakk to store øyne frem, og snart kom et enda større smil. «Se hva jeg fant!» Mer rakk hun ikke si før Morten kom løpende og dyttet henne overende. «Vann! Jeg har funnet vann! Det renner en bekk et godt stykke der borte,» sa han. «Så flott!» sa Musse. «Men én ting om gangen.» Han delte opp nøtten slik at alle fem fikk en deilig bit hver. Og mens de tygget sakte, ruslet den lille flokken dit Morten hadde pekt. I forveien småløp Springmus, en sprek ungjente. Helt bakerst kom Gråmus, som var eldste musedame.

«Se hva jeg fant!» ropte Mia ivrig.

Bekken kom sprudlende ut av skogen, ren og klar. På en odde med små, vakre palmetrær og mykt gress rant den rolig ut i havet. «For et flott sted du har funnet,» sa Musse til Morten. Her dyppet de snuten og drakk lenge før de satte seg ned og så ut over det store, skinnende havet. Bare hav og hav, intet annet. De snudde blikket innover øya. Den var grønn og frodig med masse skog, skrånet oppover og endte i en topp. Hva skjulte i seg skogen? Hva slags øy var dette egentlig? Var det en eventyrøy? Eller var det egentlig – et fengsel?

De fem eventyrerne ble sittende tause. Musse følte at kapteinen burde si noe. Han trakk pusten dypt, reiste seg og rensket stemmen. «Kjære venner. Dette blir vårt nye hjem,» sa han og tørket en tåre fra hvert øye. Etter en pause fortsatte han: «Jeg tror vi skal få det bra på øya vår. Men da må alle hjelpe hverandre.» De andre nikkete stumt.

Mia satt tett inntil Morten. Hun hvisket noe til ham og rakte opp labben: «Ingen må bæsje i bekken!» Musene rullet rundt i latter, men så begynte de å klø seg i hodet. «Denne fine bekken er kanskje det eneste drikkevannet på øya,» fortsatte Mia. «Drikk vi bæsjevann blir vi syke!» Kaptein Musse nikkete tankefull og viftet litt med de store ørene. «Du har virkelig et poeng, Mia. Jeg foreslår at vi tvinner halene våre sammen til en stor knute, og så sier vi to ting høyt: Alle skal dele med hverandre og hjelpe hverandre. Og det er ikke lov å bæsje i bekken.» Det kom en forsiktig latter. Men de laget en fin haleknote og gjentok ordene høyt og tydelig: «Alle skal dele med hverandre og hjelpe hverandre. Og det er ikke lov å bæsje i bekken.» Musene løste opp haleknuten og la seg for å hvile på den fine odden.

Med halvåpne, søvnige øyne ble de fem liggende og se på de lange bølgene som beveget seg rytmisk innover mot land. En etter en slo bølgene inn på stranden med et lite «svusj». Det var en hyggelig lyd som gjorde dem søvnige. Og det var så trygt å kjenne fast land under kroppen. Men Musse fikk ikke sove. Han hadde jo invitert ni andre mus med på en spennende båtreise. Og her var de bare fem. Hvordan var det gått med de fem andre, tro?

*

Også den andre flåtehalvdelen drev rundt på havet i lange dager og mørke netter. Gnom satt hele tiden nærmest maten og vannet. Før det ble helt tomt gjemte han unna restene til seg selv. Etter hvert var alle så slappe at de ikke en gang orket å holde utkikk.

«Dump» sa det mens Gnom lå med lukkede øyne og gnagde langsomt på den aller siste nøttebiten. Flåten bråstoppet. Fem søvnige og bustete musehoder tittet opp fra det lille vraket. Måpende oppdaget de en lang, hvit sandstrand. Gnom passet på å redde seg selv først. Han veltet kroppen sin inn på den tørre sanden. De fire andre krabbet langsomt i land, mens de gapte av tørst. Musene var heldige. De hørte en rislende lyd og fant en bekk hvor de drakk lenge og vasket seg litt. Gnom vasset uti og slapp en skikkelig bæsje uten at de andre oppdaget det.

Ved utløpet av bekken satte de fem eventyrene seg tett sammen. Det vil si – Gnom satt litt for seg selv. Ingen orket å si noe særlig. De fant litt spiselig gress og stirret lenge utover det endeløse havet. Ut dit var det ingen som ville en gang till!

Etter en lang søvn med rare drømmer kviknet musene til. Hva slags øy var dette egentlig? Kunne de klare seg her? Var det nå selve eventyret begynte? I hvert fall var øya ganske bratt og kledd med skog. Alle fikk lyst til å bo langs bekken, slik at de hadde kort vei til drikkevannet. «Her gjelder det å være først,» tenkte Gnom og løp det han orket foran de andre oppover for å finne det beste stedet. Gnom likte ikke å skynde seg, og kondisen var dårlig. Heldigvis gikk de andre ganske sakte mens de pratet sammen. Snart oppdaget Gnom en flott hule like ved bekken – perfekt ferdig bolig! Han smatt inn. «Opptatt!» ropte han høyt da han hørte at de andre kom forbi. Nå kunne han slappe av. Akkurat det var han ganske god till!

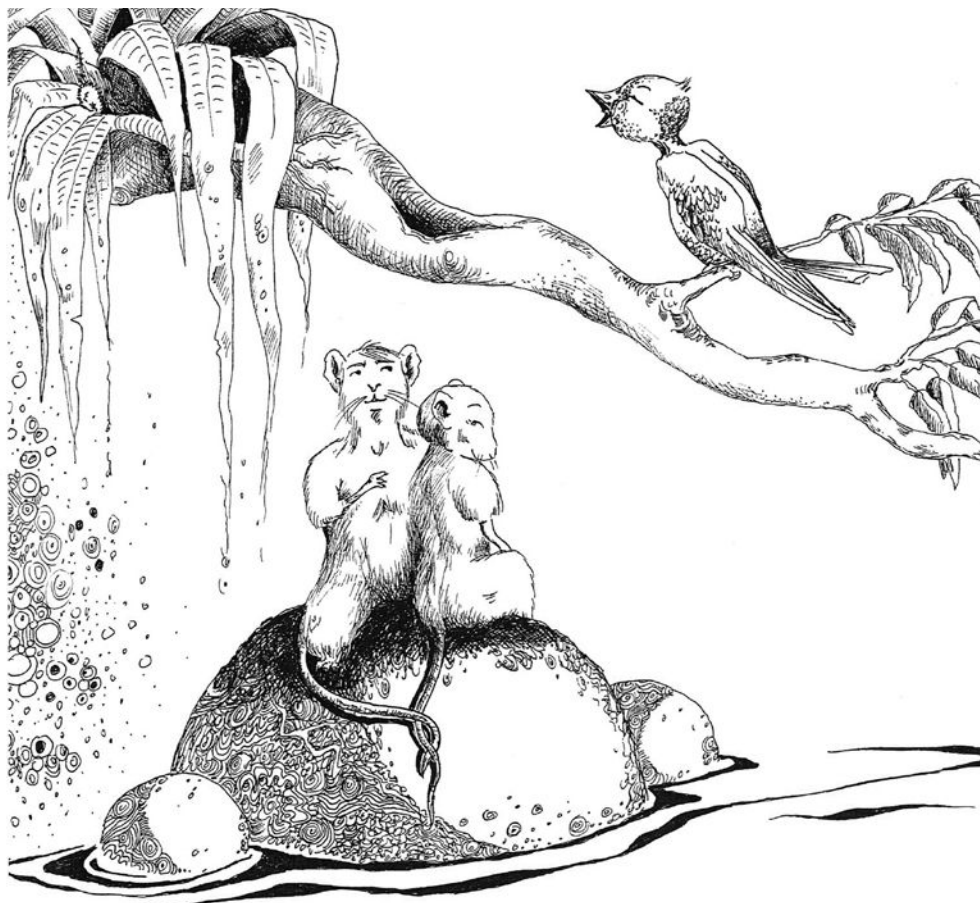
Et ungt, sprekt par klatret helt opp til toppen av øya og fant stedet hvor bekken startet. Her piplet vannet ut av en liten myr. «Se den flotte utsikten over skogen, øya og havet,» sa de til hverandre. «Her kan vi bo.» De to siste musene fikk litt høydeskrekk oppe i de bratte bakkene og valgte hvert sitt sted ved bekken nedenfor Gnom.

En dag Gnom var ute og lette etter mat, kjente han en deilig lukt. Han snuste seg fram til en liten lysning i skogen. Lukten kom fra jorda der det vokste noen høye planter med hvite blomster. Forsiktig grov han opp en rot og smakte på den. For en deilig smak! Det var jordnøtter! «Dette stedet skal jeg jamen holde hemmelig,» tenkte han og smilte fornøyd. I de neste dagene lette han etter flere slike jordnøtt-enger, men fant ikke flere. «Her gjelder det å ikke bli røvet,» tenkte Gnom. Han bestemte seg for å grave opp alle jordnøttene og ta dem med hjem. Det var litt av en jobb, og han likte ikke å anstrenge seg. Skitten ble han også. Endelig lå det en haug med jordnøtter godt gjemt innerst i hulen hans. Men han følte seg ikke særlig glad.

Museparet som bodde helt øverst lå en dag på magen og drakk av det kalde, klare bekkevannet. Like nedenfor hørte de en deilig, kvitrende fuglesang. «Se, der sitter den,» sa den ene ivrig og pekte med labben på en nydelig, rød fugl. Lenge satt de tett sammen og nøt den vakre sangen. Med ett fikk de øye på et reir med fire blå egg! Reiret lå på en hylle i en skrent rett på andre siden av bekken. De hoppet over bekken, styrtet bort til reiret og bet ivrig hull i det første egget. Da sluttet sangen brått, og en rasende fugl kom styrtende. Den hakket dem i hodet så de blødde, skrek og slo med vingene. De

to musene rakk bare å stjele hvert sitt egg før de rømte i full fart. Det siste egget trillet ut under alt oppstyret, falt ned i bekken og knuste.

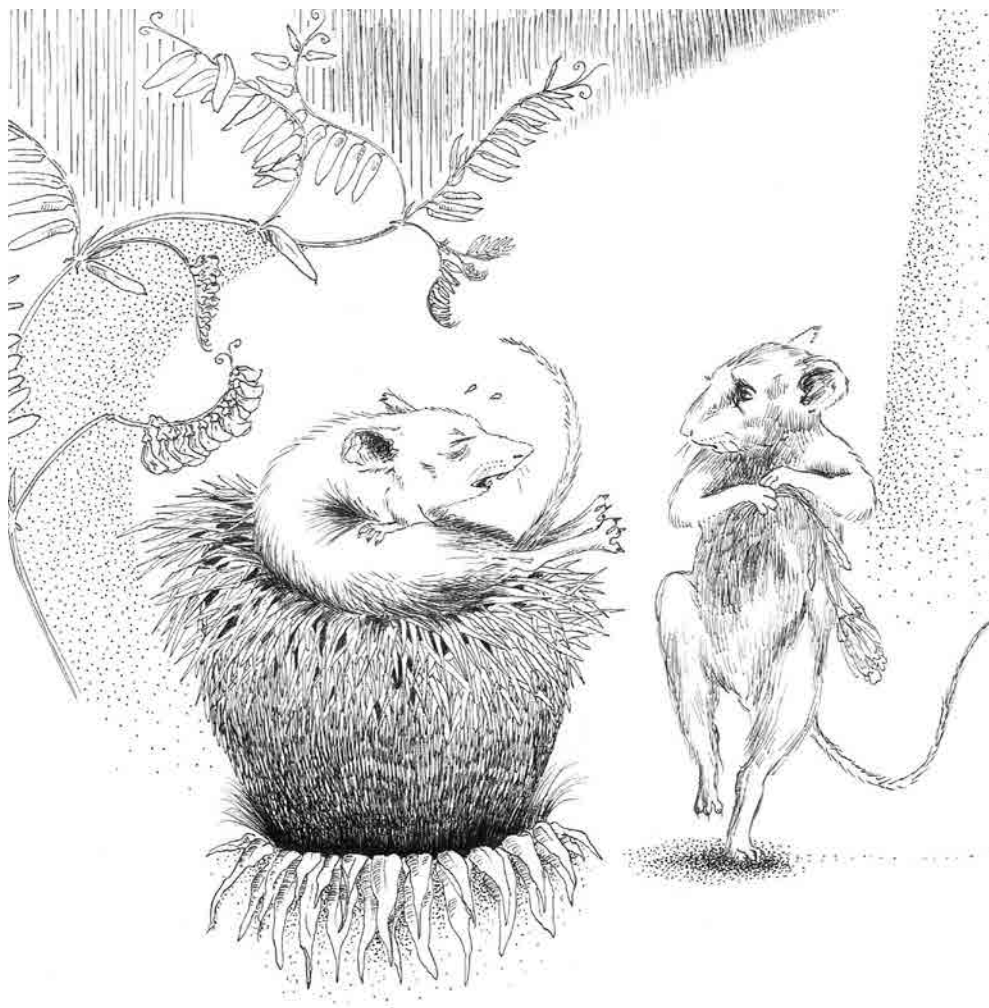
De satt tett sammen og nøt den vakre fuglesangen.

Senere fant musene flere reir som de så vidt klarte å røve fra sinte, røde fugler. Etter det forsvant den vakre fuglesangen. De savnet den. Og de savnet smaken av egg.

*

En søndag med sur tåke og lett regn var musene samlet på møtestedet ved bekkeosen. Det var en trist gjeng. Lite ble sagt, og ørene hang ned. Til og med Gnom var møtt

fram, for det var enda kjedeligere å ligge alene inne i den mørke hulen. Det dårlige været passet i grunnen til humøret hans. Men hvorfor manglet den nederste musa som hadde aller kortest vei? «Vi går sammen bort til ham og ser om noe er galt,» foreslo naboen. Gnom gadd ikke bli med og ble bare enda tristere. De tre andre fant den manglende musa hjemme, syk og elendig. Han lå på ryggen og jamret seg med lukkede øyne. «Jeg har så vondt både i hodet og magen,» pep han med svak stemme. «Jeg kan komme og se til deg hver dag,» tilbød nabomusa vennlig. «Så blir du i hvert fall ikke alene.»

Den syke musa får hjelp av en snill nabo.

Neste søndag var det bare tre mus som møtte fram på stranda. Pleiemusa var også blitt syk. Det spreke paret som bodde aller øverst hadde et forslag: «Vi kan hente friskt vann til de syke. Vannet der oppe klukker så muntert og livlig. Kanskje det kan hjelpe?» Det tok ikke mange dagene før alle var i god form igjen. «Hurra for det muntre og rene medisinvannet!» ropte musene og samlet seg til hyggelig lag på stranda. Praten gikk livligere enn på lenge. Men hun som bodde rett nedenfor Gnom reiste seg langsomt og nølte litt: «Unnskyld, men jeg så Gnom bæsje i bekken.»

Den kvelden klarte musene for første gang å bli enige om noe som ingen skulle gjøre, og noe som alle skulle gjøre. Fra nå av var det strengt forbudt å bæsje i bekken. Alle skulle grave et hull i jorda et stykke bak huset sitt og lage en ordentlig do.

Hør her: Det er ikke lov å bæsje i bekken!

Det var god og munter stemning da musene møttes en uke senere. Bare surprompen Gnom manglet. «Kan vi ikke vise hverandre doene våre?» foreslo den nederste musa ivrig. De ruslet straks bort til huset hans. Der fikk de øye på et pent gjerde, flettet av tynne kvister. Bak denne skjermen var det et hull i bakken, med fine hvite marmorsteiner omkring. «Men vent til dere ser doen min,» sa nabomusa. Hun slo stolt ut med armen. Her var det ikke bare vegger, men tak og dør! Faktisk et bitte lite hus. Døra var pyntet med friske, fargerike blomster. Eieren tok tak i dodøra og svingte den opp med en flott bevegelse. Da lød det et brøl innenfra. For der satt Gnom! Han styrtet ut, og forsvant hylende oppover mot hulen sin. De andre løp etter. Gnom gjemte seg i mørket innerst i hulen sin, og ingen våget å krype inn til ham. De hørte bare at han pustet tungt der inne. Men doen hans, da? Alle tittet mellom trærne bak hulen, men der var ingen do. Bare bæsje bak en stor stein. De holdt seg for nesen og fortsatte oppover til det spreke paret på toppen. De hadde gravd en dyp grop og lagt to stokker over. «Her er doen med verdens flotteste utsikt,» skrøt de.

Musse og vennene hans utforsker øya

Nå går vi tilbake til Musse og vennen hans på den andre øya. Hvordan klarer de seg, tro?

Musse og de fire andre våknet på odden og strakte seg. Ennå gynet sjøsyken litt i kroppene deres. Hvor var de? Jo, de hadde jo funnet en øde øy! Eller var den egentlig øde? Alle var ivrige etter å utforske øya. Morten og Mia ville løpe av gårde straks, men Musse sa: «La oss bruke denne første dagen til å bygge et felles hus nederst ved bekken. Der kan vi bo sammen i starten.» Av kvister og blader klarte de å lage en koselig, liten hytte. Hver mus fikk sin krok. Om kvelden pratet de hyggelig sammen, og Musse fortalte skrøner. Mia viste seg å ha en fin sangstemme, og i halvmørket våget hun å synge litt for de andre. Egentlig sang hun mest for Morten. Nå følte alle fem at de bodde på øya.

En av musene klatret høyt opp i et tre for å få oversikt over øya.

«Dette blir den store oppdagelsesdagen,» tenkte Musse optimistisk da han våknet i kroken sin. De fem eventyrerne rakk så vidt å bli enige om å møtes om kvelden, før de løp av gårde i ulike retninger. «Bekken starter ved et lite vann nær toppen,» sa en sliten og skitten Musse da de var samlet igjen. «Og det er nok den eneste bekken på hele øya,» la han til. «Jeg har spasert på stranden rundt øya,» sa Gråmus, den eldste musedamen. «Øya er ikke veldig stor, siden jeg som går så sakte klarte det på en dag,» sa hun. «Det finnes nok bare ett eneste nøttetre på hele øya,» sa Mia og Morten i kor. «Og det er veldig få planter som er gode å spise,» la de til. Men hvor var Springmus? Sent på kvelden kom hun løpende. De hørte henne faktisk før de så henne, for hun ropte et eller annet. Hun var så andpusten at ingen forsto hva hun prøvde å si. Omsider fikk hun roet seg ned. «Se hva jeg har funnet!» sa Springmus hemmelighetsfull. Forsiktig viste hun fram noe som hun holdt i labbene sine. Det var fem havrekorn! Akkurat nok til at alle fikk smake ett korn hver. De lukket øynene mens de langsomt tygget den deilige maten. Musse svelget unna den siste biten og sa det som alle tenkte: «Finnes det mer?» Springmus så både trist og glad ut. «Jeg har oppdaget deilig villhavre,» sa hun. «Men jeg har funnet den bare ett sted!» Jenta slo ut med labbene og fortsatte: «Og det er bare fem, små strå! Jeg tok fra bare ett av stråene. Jeg kan vise dere hvor det er!»

«Jeg har oppdaget deilig villhavre!»

«Det var jamen godt gjort at du ikke spiste opp alt med en gang!» Musse så på Springmus. Hun rødmet litt, men smilte stolt. Alle nikket vennlig til henne. «De fem stråene med villhavre er den aller viktigste oppdagelsen. Nøttetreet kan vente litt,» sa Musse. «La oss gå sammen til villhavren i morgen.»

Med springmus som ivrig veiviser gikk den lille flokken spent for å se hvor villhavren vokste. På en åpen plass i skogen stoppet Springmus og pekte med begge labbene: «Der ser dere de fem stråene.» Musene satte seg høytidelig ved siden av hverandre. De bøyd hodene sine litt og stirret tause på de spinkle havreplantene. De sto der så fristende med gule, modne korn på!

Morten var den første til å si noe. Han klødde seg i nakken med ene bakbeinet (for det kan mus): «Der hvor jeg bodde vokste det en plante som var veldig god å spise. Hvert år kom det opp nye planter akkurat der. Kanskje er det best å gjøre ingen ting? Da blir det i hvert fall en liten smak hver gang kornet blir modent.» Flere nikket, men Springmus ble sittende tankefull. Så lystet hun opp. «Hør her,» sa hun ivrig og hoppet opp og ned et par ganger før hun fortsatte. «Der hvor jeg bodde var det en hel åker med sånn havre. Jeg så at bonden puttet korn ned i jorda. Kanskje det er sånn at et korn som legges i jorda blir til et nytt strå med mange, deilige korn på!» Hun trakk pusten to ganger. Så fortsatte hun: «Kan vi putte noen korn ned i jorda og se om de blir til flere?» Springmus reiste ørene og kikket spent på de andre. De mumlet forskrekket og ristet på hodet. Tenk å legge et deilig, spiselig havrekorn ned i et hull i jorda!

Men kaptein Musse knep øyenbrynene sammen og la en labb under haken. Han snudde seg mot Springmus: «Jeg synes vi skal undersøke om du har rett,» sa han langsomt. «Vi trenger bare å ofre ett eneste korn, legge det pent i jorda, gi det litt vann og se hva som skjer.»

Det ble stille i flokken. Men så nikket noen her og der. Musse nappet forsiktig av et gult korn fra det nærmeste strået, holdt det trygt i labben, og sammen tuslet den lille flokken tilbake. Ved utløpet av bekken gravde de et lite hull i bakken, la kornet høytidelig nedi, dyttet jord over og helte på vann fra et nøtteskall. Springmus fant en fin pinne som hun satte ned like ved siden av.

Morten og Mia var de første til å oppdage det magiske som skjedde. En tidlig morgen kom de løpende hånd i hånd til felleshuset. «Vi har sett et lite, grønt blad som titter

opp av jorda,» ropte de. Alle ville bort og se. Kornet spirte! Begeistret laget de et pent gjerde omkring den dyrebare planten. Hver dag passet Morten og Mia på å vanne. Alt som vokste i nærheten luket de vekk, så den spinkle havreplanten kunne få plassen helt for seg selv.

Endelig en dag hang det tjue modne, gule og fristende havrekorn på strået. Musene laget til stor fest, og de danset i ring omkring kornplanten. «Du som har foreslått dette, må få ett av kornene,» sa Musse til Springmus. Hun tok imot havrekornet med begge labbene. Først luktet hun på det, så puttet hun det forsiktig i munnen og begynte å tygge. Langsamt og med lukkede øynene lot hun den deilige smaken spre seg i hele munnen. Hun merket ikke at de andre stirret.

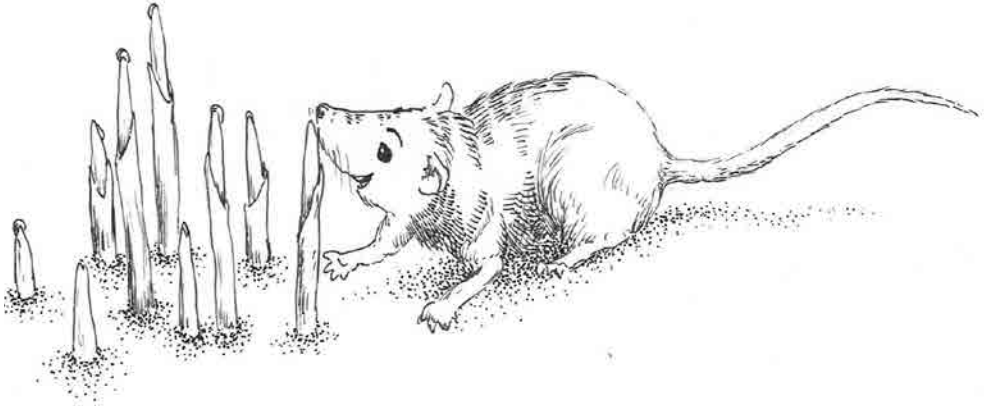
Musse la de nitten andre kornene på et tørt og trygt sted i huset. Nå hadde en flott plan tatt form i musehodene. De ville lage en skikkelig åker! Akkurat som bonden der Springmus kom fra.

I flere dager arbeidet alle ivrig med å grave opp et stort jordstykke. Musse brukte de sterke fortennene sine, Mia og Morten benyttet klørne, og Springmus og Gråmus fant pinner til å grave med. De tok vekk alle plantene som var der fra før og snudde og ristet jorda så det skulle bli et fint og koselig sted for havrekornene. Musene sang små museviser og spøkte mens de arbeidet. Av og til fortalte Morten en liten musevits. Om kvelden badet de og vasket seg på stranda.

Endelig lå åkeren ferdig og klar til å bli sådd. I lang rekke gikk musene til stedet der villhavren vokste. Høytidelig plukket Musse elleve korn av stråene. Alle gikk stille tilbake. De nitten kornene som de hadde gjemt så godt ble også tatt fram igjen. Til sammen hadde de tretti dyrebare korn til den nye åkeren. Musse ledet det hele: «Kornene skal legges ett og ett i jorda, og i flere rader,» forklarte han og pekte. «Alle plantene skal få like mye plass og lys.» Med alvorlig mine gjorde de som Musse sa. Det begynte til og med å regne, så de slapp å vanne på noen dager. Morten og Mia laget et fint gjerde omkring den lille åkeren, og hver dag skvettet de vann ut over jorda.

Snart tippet tynne, grønne spirer opp. De sto fint på rad og rekke, som om de var oppstilt, akkurat slik frøene var lagt. Spirene vokste og ble til lange, myke strå som bøyde seg litt når det blåste. Og endelig en dag sto åkeren deres gul og fin med dinglende korn på alle stråene.

Hurra, kornåkeren spirer!

Begeistret gjorde musene i stand til havre-fest. «Vi legger halvparten til side som nytt såkorn,» sa Musse. «Men likevel blir det en stor munnfull til hver.» Musse delte høytidelig ut korn slik at alle fikk likt. Morten og Mia kastet alt i seg på en gang mens de holdt hverandre i labbene. Gråmus og Springmus tygget langsomt ett og ett korn. Musse ventet litt før han smakte, og ble sittende og se på de andre. Men så lukket han øynene og knasket til.

Mia og Morten var blitt ordentlige kjærester og ville bo sammen. De bygget seg et koselig hus like ved nøttetreet. «Vi kan samle modne nøtter etter hvert som de faller ned, og passe på at alle får like mange,» sa Morten.

De tre andre musene slo seg til på hvert sitt sted oppetter bekken. Her var det god dyrkingsjord. Etter hvert klarte alle å lage seg en frodig havreåker. Musene var blitt bønder.

Mellom musehusene dannet det seg koselige stier som slynget seg mellom trærne, for musene likte å gå på besøk til hverandre. Av og til ruslet de sammen til åpningen i skogen der villhavren var blitt funnet. Springmus fikk alltid gå først. Fremdeles vokste det noen få, spinkle havreplanter der. Plassen ble det viktigste og mest magiske stedet

på øya. Her hadde de funnet sin største skatt. Ingen tok korn her. Musene satt bare i dyp ro med foldete labber og så på de tynne stråene som bøyd seg svakt når vinden rørte ved dem.

*

«Går det an å få flere nøttetrær, tro?» sa Gråmus tankefull en kveld da alle var samlet ved nøttetreet og gnagde på hver sin deilige nøtt. Musse, som satt og gumlet med lukkede øyne, sperret øynene opp og sluttet å tygge. Han reiste seg ivrig, så han nesten snublet. «Kanskje nøttene er frøene til nøttetreet?» sa han og viftet med halen. De andre så på hverandre. Hvorfor hadde ingen tenkt på det før? Allerede samme kveld ryddet musene fem små flekker med jord i nærheten av nøttetreet. Hvert sted la de en nøtt ned i jorda og skvettet vann på. En pinne ble satt ned ved hver nedgravde nøtt.

Det ble vakker, gul fullmåne over øya, men ingenting skjedde. Det rakk å bli fullmåne igjen da Mia en tidlig morgen skimtet en liten, grønn spire som stakk opp ved en av pinnene. «Morten, våkn opp!» ropte hun. Morten kom søvnig og ustø ut, men sperret øynene opp da han så den lille, håpefulle spiren. «Vi må vekke de andre,» sa han. De skyndte seg av gårde, labb i labb, og med halene høyt løftet. I det rødlige morgenlyset sto snart alle fem øyboerne omkring den lille spiren og snakket i munnen på hverandre. Musse hevet stemmen. «Kanskje er det et lite nøttetre, men kanskje er det ikke. Vi må nok vente til det blir noen ordentlige blader på spiren.» Hver morgen kom alle musene tidlig for å se. Tenk om de kunne få hvert sitt nøttetre utenfor huset! Endelig hadde spiren fått to små blader. Helt like bladene på nøttetreet. For sikkerhets skyld bøyd Musse seg ned og luktet på dem. «Det lukter til og med nøttetre,» smilte han begeistret til de andre.

Men en mørk natt krøp det en sulten snegle opp langs stammen på det bitte lille treet. Akkurat da musene kom for å se, knasket sneglen i seg det siste bladet og slikket seg om munnen. Og ingen nye blader kom senere. Det håpefulle nøttetreet var dødt. «Hva skal vi gjøre nå?» gråt Mia. «Ingen orker vel å sitte vakt hele natten og jage vekk snegler?» «Nei,» sa Morten, «men kanskje finnes det et sted på øya hvor det ikke er snegler?» I flere dager løp alle omkring på sneglejakt. De fant snegler over alt: langsmed stranden, inne i skogen og oppetter langs bekken. Sneglene spiste om natten og la egg på lure steder. Musene satte seg fortvilet sammen ved utløpet av bekken. «Vi får sitte her til noen kommer på en god idé,» sa Musse og klødde seg bak begge de store ørene. Litt

mat hadde de tatt med seg, og drikkevann hadde de like ved siden av.

I tre lange døgn tenkte de, men ikke et pip var å høre. Den tredje kvelden, da de var i ferd med å gi opp, kom det fra Morten: «Kanskje finnes det en plante som sneglen synes lukter vondt? Da kan vi plante den omkring en ny nøtteplante, som et slags gjerde. Et vanlig gjerde kan den frekke sneglen klatre over, men et gjerde som lukter ufyselig kan få sneglen til å snu!» I hodet sitt så han dette klart for seg.

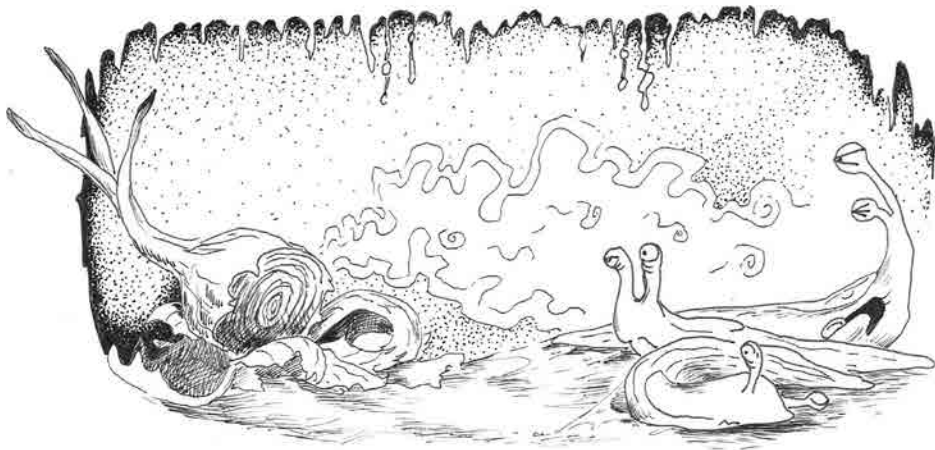
Musse hadde sovnet, så Morten måtte vekke ham og si det en gang til. «Men hvordan skal vi finne en plante som sneglen synes lukter vondt?» sa Musse søvnig. «Snegler kan ikke snakke!» Det ble stille lenge. Mia satt med rynket panne og tittet opp i luften. Så spratt hun opp: «Jeg har sett at sneglene ofte kryper langt før de stopper for å spise. Kanskje er de ganske kresne. Kan vi ikke samle snegler i en grop og kaste mange slags blader ned til dem? Så ser vi hva de liker og hva de absolutt ikke liker?»

Gamle Gråmus kom bærende med ti ekle snegler.

De satte i sving. Morten og Mia gravde sneglegrop. Musse og Springmus sanket blader fra mange forskjellige planter. Gråmus kom bærende med ti ekle snegler som ble sluppet ned i sneglegropa, og Musse la spent alle bladene nedi. Sneglene syntes nok at dette var en flott kafeteria, for de gnagde i vei og koste seg. Selv ikke brennesle så ut til å skremme de stappmette sneglene, som til slutt falt i en dyp sneglesøvn.

Mens Mia vokter over de sovende sneglene tok Morten seg en løpetur til øyas høyeste punkt. Han var sint på sneglene som ikke ga ham det svaret han ønsket seg. Morten plukket i farten med seg noen ville løkplanter som han og Mia kanskje kunne bruke til middag. Der oppe vokste de tett i tett. Han kunne jo i det minste glede Mia tenkte han, og bega seg hjemover i et noe bedre humør. Vel hjemme deiset han ned ved siden av Mia. Hun hadde sovnet. Nå drømte hun om faren og moren sin, og lengtet hjem til familien. Og til gode venner som hun hadde reist fra. «Mia-lill, sneglevokter, du må være sulten,» hvisket Morten og skrellet en løk som han fristet med under snuten hennes. Lukten fikk Mia til å våkne. Morten kastet skrellet i et hjørne av sneglegropen. Da skjedde det noe. Alle sneglene bråvåknet, viftet forskrekket med følehornene sine og slepte seg i rekordfart vekk fra løken. «Jippi!» jublet Morten «Vi klarte det!»

Lukten av løk fikk sneglene til å sette fartsrekorder!

*

Nå ble det travle dager. Musene løp ivrige til toppen av øya, hentet så mange løkplanter som de kunne bære, og plantet dem i en stor ring omkring det gamle nøttetreet. De

lette fram alle ekle snegler som fantes inne i ringen og kastet dem ut. Løkplantene ble stelt og vannet så de vokste opp til en liten hekk. Lukten av løk var ikke så ille for musene. Når de skulle se etter nøtter hoppet de bare over løkhekkene.

Innenfor ringen av løk gravde de ned noen nøtter som var falt ned, og vannet dem hver kveld. Ja, Mia sang til og med noen selvlagete nøttesanger for de nedgravde nøttene når vanningen var unnagjort. En av dem lød slik: «Kjære nøtt, du er nødt til å spire. Kom ut av ditt skall, ja du skal!» Morten hørte det svakt inne fra huset og syntes det var litt dumt, men sa ikke noe. Det ble fullmåne tre ganger uten at noe skjedde. Men endelig kom det noen små spirer opp av jorda!

Musene vekslet på å sitte nattevakt ved nøttetreet. De måtte være helt sikre på at ringen med løk virket. Til slutt var det Gråmus sin tur. Hun var den beste nattevakten, for hun sov dårlig uansett og hadde alltid poser under øynene. «Nå skal dere høre spennende ting,» fortalte hun forbausende opplagt om morgenen. «I natt har flere frekke snegler kommet krypende mot nøttetreet. Men da de nærmet seg løkringen ble de usikre og stoppet opp. Sneglekroppene ristet, og noen kastet opp! I full sneglefart bar det vekk fra løkringen. Her ble det satt øyrekorder i snegleløp!» lo Gråmus. Alle jublet. Sneglekoden var knekket.

Ved hvert hus plantet musene en stor løkring. Og inne i den ble små nøtteplanter satt nedi jorda og stelt på beste måte. Plantene vokste opp til små, fine nøttetrær med alle bladene i behold. Og etter hvert kom det deilige, brune nøtter på alle trærne. De flittigste musene laget seg en hel hage av nøttetrær. Og ved hver fullmåne var det konkurranse om hvem som kunne vise fram den største nøtta! Den ble alltid delt mellom øyas fem innbyggere.

Finnes det noe deiligere enn nøtter?

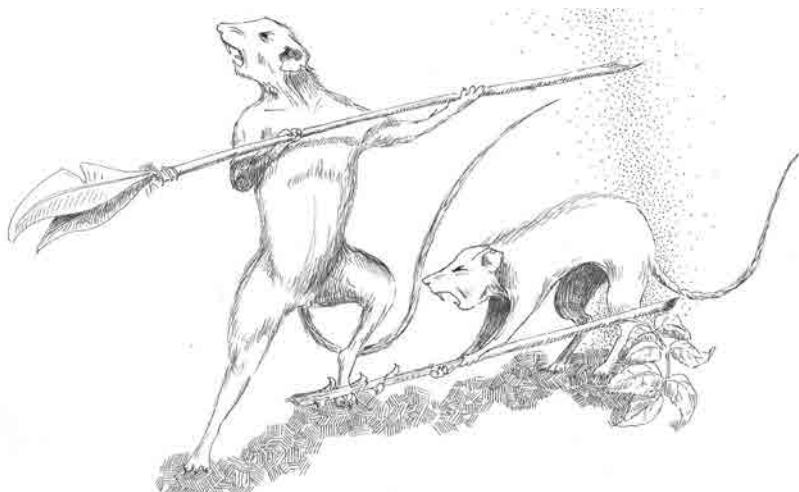
Nå var det godt å bo på den øde øya, som slett ikke var øde lenger.

Når musene blir mange...

«Vannet i bekken er forurenset og kan ikke drikkes. Det må kokes først!» Disse ordene står skrevet på flere skilt oppetter en bekk. Og denne bekken er på øya til Gnom. Her har det skjedd store forandringer etter hvert som årene har gått. Først og fremst er det blitt mange flere mus. Sikkert tusen, men ingen har talt dem. Og når det hverken er doer eller søppelplasser på øya, havner avfall og skitt fra store og små ofte i bekken. Musene må altså koke vannet før de kan drikke det. Da bruker de masse ved, og hver dag blir mange trær gnagd ned. Først rundt husene, men stadig lenger vekk. Skogen blir langsomt borte fra store deler av øya til Gnom. Nye trær vokste ikke opp, for det løper så mange mus alle steder at de små spirene blir tråkket ned.

Det er også vanskelig å finne mat til alle de sultne magene. De deiligste eller mest næringsrike plantene er blitt nesten helt borte. Heldigvis finnes det gress som de kan spise, men det smaker ikke bra.

Noen ungdommer oppdager at de tynneste kvistene på trærne er gode å spise. Snart begynner mange å felle trær bare for å få tak i de kvistene. Ungdommen arrangerer kvist-partyer ved stranden, og bruker masse ved til store bål som de sitter omkring utover natta. Det er jo viktig å ha det gøy! Stadig fortere blir trærne på øya gnagd ned. Langs bekken hvor de fleste bor, er det nesten ingen trær igjen. Bare øverst på øya, på steder hvor ingen bor, finnes det ennå litt sammenhengende skog igjen.

Musene kriger om trærne på øya.

- Musekrigen

«Hei vestmus, hold deg på din side av bekken!» Det er en østmus, på østsiden av bekken, som roper. For bekken er blitt et skille blant musene på øya. Vestmusene på vestsiden liker selvsagt ikke at østmusene tar noen av deres trær, og omvendt. Da gjelder det å være smart, og å felle trær i ly av nattemørket. En morgen oppdager østmusene at noen frekke vestmus har forsynt seg på feil side. «Vi må sette ut nattevakter,» sier de til hverandre. Og det er ikke vanskelig å få tak i frivillige. Ved midnatt skimter vaktene en flokk vestmus som hopper over bekken. Vaktene hører gnagelyder i halvmørket, og snart står de med snuten vendt mot fienden. Det blir et forferdelig slagsmål. Bråket vekker stadig flere, og i morgenlyset strømmet det frivillige oppover langs begge sider av bekken. De har både spyd og stokker. Hele dagen slåss musene under voldsomme hyl og skrik. Først utpå kvelden ebber kampene ut. Både østmus og vestmus får nok med å ta seg av døde og sårede. Alle er utslitt og forvirret.

Det ble en kamp på liv og død.

På begge sider av bekken er det blitt stille. Ikke et eneste tre blir gnagd ned. I ukevis ligger det en ekkel stemning i luften. Bekken er blitt en grense som ingen våger å krysse. Og aldri snakker vestmus og østmus med hverandre.

Emma het ei kvikk, lita musejente på østsiden. Hun hadde alltid fine, små musefletter med røde bånd. Emma lengtet etter bestemoren sin som bodde på den andre siden av bekken. Og hun lengtet etter fred på øya. I mørke natta, og uten å spørre, pilte Emma over bekken og smatt inn i musehuset til bestemoren. «Kjære lille barnebarn,» sa bestemoren forskrekket da Emma dukket opp. Den gamle var krumbøyd i ryggen og grå i pelsen. «Tør du komme over hit når det bare er fiendskap og elendighet?» «Ja,» sa Emma. «Nettopp derfor.» Hun ga bestemoren sin en god klem. «Kan ikke du be den eldste vestmusa komme over bekken og snakke med den eldste østmusa?» spurte Emma og foldet de små labbene sine. «Hm. Den eldste er kanskje meg, det nå,» sa bestemoren og fikk ennå flere rynker i pannen. «La oss diskutere det med flere når det lysner,» la hun til.

Utpå dagen vagget den gamle bestemormusa forsiktig over bekken til østmusene. Hun holdt stokken sin i den ene labben og hånden til modige Emma i den andre. Kroppen var skrøpelig, men den gamle hadde våkne og kloke øyne. Begge ble tatt høflig imot av den eldste musemannen. De to gamle satte seg ned på hver sin stein. Foran dem var det lagt fram mat.

Musemannen så at bestemormusa skalv. Hun befant seg jo på feil side. «Velkommen til oss,» begynte han forsiktig. «Det er liksom noe kjent over deg. Jeg lurte på om vi lekte sammen da vi var små?» Bestemormusa så nøye på ham. «Er du han som var så god til å klatre i trærne?» spurte hun og hevet øyenbrynene. «Kanskje det,» sa musemannen langsomt. «Den gang det var nok av trær over alt.» Han trakk pusten og sukket. «Det er vel derfor vi sitter her. Dette med trærne, mener jeg.» Slik satt de og pratet stille sammen om gamle dager og glemte nesten den fæle musekrigen. Til slutt sa bestemormusa: «La oss gå tilbake til meg. Så kunne vi sammen foreslå at østmus og vestmus ikke lenger er fiender.» Han nikket stille. Lille Emma med museflettene gikk i midten og holdt i hver sin gamle, trygge labb.

Neste dag gikk det fra munn til munn: Ingen skulle krige mer om trærne. Østmus skulle bare felle trær på østsiden, og vestmus på vestsiden. En lettelse spredte seg på hele øya. Den natten sov alle trygt igjen.

- Hvor er skogen?

Men selv om østmus og vestmus ikke kriget lenger, fortsatte de å gnage ned trær på hver sin side av bekken. For vannet måtte jo kokes. Hver dag kunne man høre trær falle, eller se mus som bar ved eller kvister hjem. Enkelte mus hadde mareritt om at alle trærne på øya ble borte. Men de var høflige nok til ikke å plage andre med slike fæle drømmer!

Hvem tør å gnage ned øyas aller siste tre?

En morgen, da det første rødlige sollyset slo inn over øya, var alt forandret. Noen hadde felt de aller siste trærne – de som sto på toppen av øya! Selv det største og mektigste treet, som var så vakkert og så fint å klatre i, lå på bakken. Øya var blitt helt snau.

Det gikk rykter om at unggutten Gnag var en av skurkene. Han var øyas kjente problem-mus. Gnag var foreldreløs og hadde vokst opp hos en sinna oldefar. Denne oldefaren het Gnom, og alle barna på øya var redd ham. Det hendte at foreldre skremte barna med Gnom: «Hvis du ikke er snill, kommer gamle Gnom og tar deg!» Det var en fryktelig trussel. Noen syntes synd på Gnag, andre hatet ham.

Trærne ble liggende der hvor de var felt. Ingen ville bli beskyldt for å brenne opp den aller siste veden, eller å spise opp de aller siste kvistene. Nå måtte musene samle tørt gress i stedet for ved når de skulle koke drikkevannet sitt.

Marerittet var blitt virkelighet. Ingen ved å brenne. Ingen deilige kvister å gnage på. Aldri mer turer på koselige stier mellom trærne. Ingen skygge å finne på varme dager. Både vind og regn ble plagsomt. Ingen steder var det ly for mus eller hus.

Farlige ting begynte å skje. Når det regnet løsnet hele flak av jord og leire, som gled nedover. Mus som bodde under bratte skråninger måtte flytte vekk, for husene deres ble begravd av ekkel gjørme. Før hadde røttene på trærne holdt jorda sammen på den bratte øya. Nå ble stadig større deler av øya en ubeboelig leirsuppe.

Mange måtte bo i overfylte felleshus på den nederste, flate delen av øya. Det var lite mat å finne, og enda mindre vann. Noen snakket om at øya deres var «oppbrukt».

En ny øy?

«Vi må finne en ny øy!» Det var unggutten Gnag som ropte det ut. En av tøffingene som felte de siste trærne. Han sto på tå oppe på en høy stein nede ved bekkeosen og viftet med labbene. Omkring myldret det av både østmus og vestmus. «En ny øy!» Som en verdensmester sto han der, som om han hadde løsningen.

Gnag ropte det ut: «Vi må finne en ny øy!»

Det ble stille. Så begynte noen å le. «Få den pøbelen ned fra talesteinen – dette er jo bare tull! Det finnes ikke andre øyer i dette havet!» var det en som ropte. En gjeng sinnamus forsøkte å rive ham ned. Men Gnag sparket bort labbene deres. Han var rød i kinnene, og øynene lyste av trass.

«Jeg har en plan, hvis dere bare gidder å høre etter.» Gutten trakk pusten dypt og ropte ut: «Vi bygger et utkikkstårn og ser etter en helt ny øy!» Nå var det sagt. Musene så spørrende på hverandre. Så var den en som ropte høyt: «Bravo!»

Gnag ble løftet ned. Sterke armer bar ham omkring talersteinen. Mengden begynte å bevege seg oppover langs bekken, mens de fremdeles bar unggutten – helt til de var oppe der de siste trærne lå utstrakt på bakken.

Der oppe delte de kvistene mellom seg, slik at hver og en fikk en smak av de aller siste. Et par snekkermus begynte å telle stokker. Hvis de delte de lengste stammene i flere biter, ble det åtti stokker til å bygge av. Det kunne bli et høyt utkikkstårn! De ble enige om at byggingen skulle starte neste morgen.

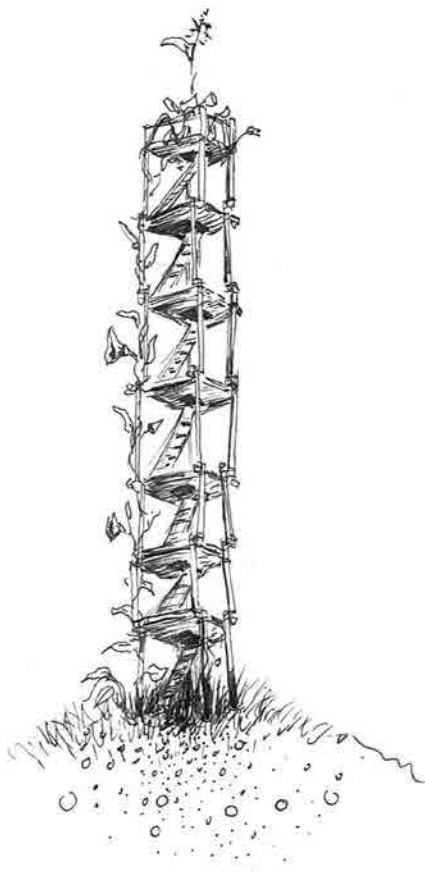

Snekkermusene bygger utkikkstårn for å finne en ny øy.

Mange møtte fram for å se hvordan snekkermusene arbeidet. «Vi må lage tårnet solid, for vinden kan være hard her oppe,» sa en av dem. «Og hver etasje må støttes opp med gode stiger,» la han til og viste med labbene hvordan han tenkte.

Hver dag klarte snekkermusene å bygge en etasje. Og hver kveld spurte ivrige tilskuere: «Har dere sett noe?» Men været var disig og sikten dårlig. Snekkermusene bare ristet på hodet.

En uke senere kunne de flittige snekkerne endelig hvile. Tårnet sto ferdig og pekte opp mot himmelen. Det var hele 7 etasjer høyt, med et gult, blafrende flagg på toppen. Den øverste etasjen hadde gulv og et lite rekkverk. Men selv den høyeste snekkermusa som hadde stått på tå der oppe, hadde ikke sett noen øy.

Endelig er tårnet ferdig.

På klare dager med god sikt løp de første som våknet opp til tårnet og klatret spent opp alle stigen. Fra øverste etasje kunne de se det blanke, store havet som lå skimrende utover. Langt, langt der ute møttes hav og himmel i en tynn strek. Hvor de enn snudde seg der oppe i tårnet, hvor mye de enn stirret og myste, så endte blikket i dette uendelige møtet mellom havflaten og himmelen. Så alene i verden de var på den ødelagte øya si! Man kunne se på det slitne blikket til dem som kom ned fra tårnet at de var blitt fylt av en dyp følelse av ensomhet.

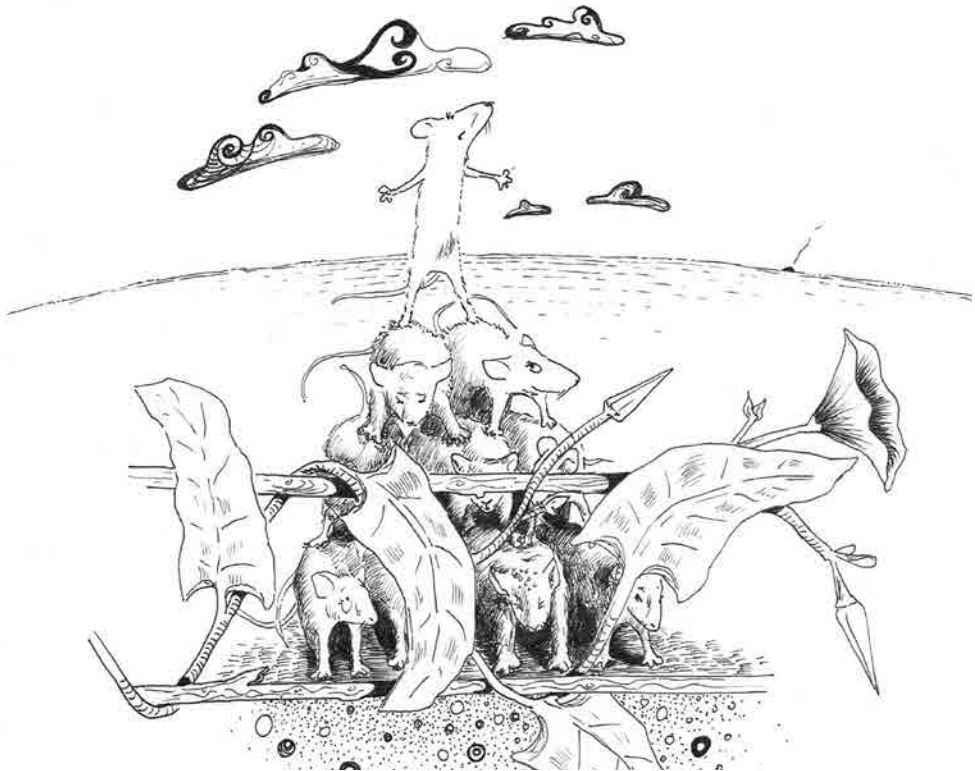
Tårnet ble et symbol på noe mislykket. Noen foreslo å rive det. Så fikk de i hvert fall litt ved. Forslaget fikk støtte fra stadig flere. Tårnet minnet dem altfor mye om den tapte skogen.

Gina het en spretten turnjente. Hun hørte til en gruppe på ti jenter som likte å gjøre kunster. Noe av de flotteste de øvde på var å stå oppå hverandre. Nå fikk Gina en idé. De andre lyttet og så lenge på hverandre. Så ble det nikked svakt. Uten å spørre foreldrene satte de i vei mot toppen av øya. Oppe ved tårnet var det ingen andre, for det var blitt et trist sted å være. Ved foten av tårnet begynte de med oppvarming og tøying. De løftet hverandre og balanserte oppå hverandre. Med bankende hjerter klatret de langsomt oppover de spinkle stigen i tårnet, etasje for etasje. Flere ganger måtte de stoppe for å venne seg til høyden. Endelig sto de samlet alle ti på det øverste, lille platået. De kjente svakt lukten av sjø og så det endeløse havet utover. Heldigvis var det nesten vindstille, bare et svakt drag kjentes i ansiktet og i håret. Fire av jentene stilte seg på kne, og så krabbet tre andre oppå dem. «Au!» lød det da et kne ble satt for hardt ned i en rygg. Så var det tredje museetasje. Det var høyere enn det simple rekkverket! De nølte. «Kom igjen,» heiet lille, lette Gina, som skulle stå aller øverst. Det var jo hun som hadde funnet på det hele. «Dere to må opp. Jeg prøver å støtte dere.» Skjelvende tok turnjentene tak i hverandres armer og bein og kom seg nølende opp dit de skulle. Gina så at de to øverste var ganske bleke. Selv følte hun et ekkelt sug i magen. De nederste jentene bar tungt og stønnet. «Fort dere! Vi kan ikke stå slik stort lenger!» «Nå eller aldri,» tenkte Gina. Så begynte hun klatringen på musekroppene. De andre turnjentene kjente Ginas forsiktige labber på skulder og rygg etter hvert som hun klatret. Gina våget ikke å se på ansiktene til de øverste, men talte til tre og svingte seg opp på ryggene deres. Først på alle fire. Så reiste hun seg langsomt opp. Hav, hav og atter hav. Hun ble svimmel og måtte klamre seg til de andre. Hele pyramiden svaiet, og med nød og neppe kom hun seg ned før alt falt fra hverandre. «Så du noe?» spurte de andre spent. «Nei,» sa hun andpusten. «Sikten var ikke helt god. Jeg tror vi må gjøre det om igjen på en klarere dag.» De klatret forsiktig ned igjen på alle stigen. Stolte løp

musejentene til foreldrene sine og fortalte om forsøket på å gjøre tårnet høyere og se lengre. Foreldrene ble forskrekket, men så skrøt de av jentene. De voksne bestemte seg for å vente med å rive tårnet.

Endelig kom en klar og fin dag. En mengde mus samlet seg omkring tårnet for å se turnjentene gjøre sitt modige kunststykke. Langsamt klatret de oppover mens publikum strakte hals. På toppen sto jentene en god stund og holdt seg i rekkverket for å venne seg til høyden. De kjente at tårnet svaiet litt. Publikum var musestille. «Klar,» hvisket Gina. De satte i gang. Fire nederst, og så tre på kne over dem. Gina gløttet forsiktig ned. Der sto alle foreldrene og holdt hverandre i labbene. Så var det den vriene tredje etasjen. Den som var høyere enn rekkverket. Det følte ekstra skummelt med så mange tilskuere. Men snart var også de to på plass. Da Gina begynte den forsiktede klatringen oppover de andre jentekroppene, gikk det et stønn gjennom publikum. «Opp!» tenkte hun inne i seg. «Opp må jeg!» Endelig sto hun der, blek og med bankende hjerte. Forsiktig prøvde hun å vri hodet til alle kanter.

Turnjentene lager tårnet enda høyere, og Gina oppdager en annen øy!

Alle på bakken holdt pusten. Det kom et høylydt skrik der ovenfra, og pyramiden raste sammen i en fei. Tilskuerne var redd det hadde skjedd en ulykke, men det var et gledeshyl! Gina hadde sett noe. Noe lite og mørkt som stakk så vidt opp i horisonten! Omtrent i samme retning som der sola pleide å stå opp. Det ble et veldig oppstyr blant tilskuerne. «En gang til, om dere tør,» ropte det fra bakken. «For sikkerhets skyld.» Gina pustet tungt. Orket de å bygge tårnet sitt en gang til? Våget de det? De ti jentene måtte sette seg. «Vi tør vel?» sa Gina til de andre etter en stund. Det var helt stille nede på bakken. Så reiste jentene seg langsomt, og begynte på ny. Fire nederst, tre oppå dem. Og ekstra forsiktig: to oppå der igjen. Noen klynket. Men Gina visste nå hvordan hun skulle svinge seg helt øverst. Snart sto hun der igjen og svaiet. Alene helt øverst, uten noe å holde seg i. Jo! Nå så hun det igjen. Nå var hun helt sikker. De var ikke alene likevel i dette store havet! «Jaaaa!» brølte hun ut og strakte armene over hodet, så hun nesten mistet balansen. Jentepyramiden løste seg forsiktig opp, og snart var alle trygt nede på bakken igjen. De stolte foreldrene danset i ring rundt tårnet sammen med turnjentene. Den kvelden, og langt utover natten, ble det snakket ivrig i alle musehusene.

De modige turnjentene gjentok kunststykket sitt en dag da sikten var ekstra god. Mens Gina balanserte på tå helt øverst og nistirret på den fjerne øya, ropte hun: «Jeg tror jeg ser røyk der ute!» Tilskuerne på bakken så på hverandre. Bor det noen der?

Stadig flere mente at noen burde prøve å komme seg over til den nyoppdagete øya. Men først måtte de jo bygge en flåte.

Snekkermusene plukket tårnet forsiktig fra hverandre. De verdifulle stokkene ble rullet ned til stranda. Der ble de bundet tett sammen til en flåte. Midt på flåten laget de en liten kahytt. Den lengste stokken ble brukt som mast. Av tørket gress vevet musene et stort seil. Flåten var klar. Men den var ikke særlig stor. Egentlig bare plass til to!

«Hvem melder seg frivillig til overfarten?» Det var Gnag sin stemme. Han sto med hevet hode på taket av kahytten for å vise at han var klar. Samvittigheten hadde plaget ham siden han satte tennene i det siste treet. Han ville gjøre noe nyttig. Nølende rakk en jente opp labben. Det var Gina. Hun syntes tidligere at Gnag var en pøbel. Nå begynte hun å beundre ham litt. Da en jevn vind blåste i riktig retning, støtte to spente mus fra land. Øyas innbyggere vinket farvel til sine modige redningsmus. Flåten gled fint utover på havet, mens den duppet litt opp og ned. Snart var den borte i bølgene.

De kloke musene får besøk

Gnag følte seg stolt og viktig mens alle vinket farvel fra stranden. Han pustet dypt, hoppet opp på taket av kahytten og vinket tilbake med begge labbene. Mens de drev utover småsnakket han med Gina. Han var i grunnen hyggelig, syntes hun. Først da øya deres var blitt en fjern prikk, gikk virkeligheten opp for de to. Her satt de og gynget på en liten flåte, alene på det store havet.

Vinden økte på. Den spinkle flåten kastet på seg, og vann skvulpet inn i den lille kahytten. Gnag og Gina holdt hverandre i labbene, satte ryggen mot ene veggen i kahytten og føttene mot den andre veggen. Slik var de på en måte spent fast. En kraftig lyd skar gjennom vindsusen. De tittet forskrekket ut. Der lå både mast og seil og fløt på bølgene. Snart forsvant begge deler i havet. Vinden herjet med flåten deres, kastet den opp og vred den rundt. Hele natten lekte havet med en liten flåte og to sjøsyke mus.

Neste morgen var vinden mye svakere. Gina tittet forsiktig ut. En svak sol varmet mot pelsen. Hun klatret fort opp på taket av kahytten og myste mot sola. «Jeg ser øya!» ropte hun. Gnag kom ramlende ut av kahytten, og falt nesten over bord. Han svingte seg opp til Gina og holdt godt rundt henne mens begge knep øynene sammen og stirret utover. Jo, i horisonten kunne de se toppen av en øy stikke opp! Gnag spanderte et musekysss som Gina aldri glemte.

Musekysset som Gina aldri glemte.

Men vinden tok tak i flåten deres og dyttet den i feil retning. Gledesfølelsen ble blåst vekk. Nå lyste redselen i øynene deres. Gnag klarte likevel å tenke. «Vi river løs noen biter fra kahytten og lager et rør av dem,» sa han. Mens vinden prøvde å dytte flåten forbi øya, klarte de å lage et slags rør. Langsamt dreide de kursen i riktig retning.

Den nye øya lignet et paradys, der den lå grønn og fin i strålende sol. Men igjen skiftet vinden og drev dem ut av kurs. Paradiset gled unna. Plutselig fikk de øye på en båt med både seil og roere. Båten kom fra øya og hadde kurs rett mot dem. Gnag og Gina hoppet så høyt de klarte, skrek og viftet med labbene. Langsamt kom båten nærmere. De kunne se flere roere, som tok i alt de klarte. Det var mus som lignet på dem selv, og de forsto faktisk hva de ropte! Endelig la den fremmede, store båten seg inntil dem, og de hoppet lykkelige over til sine redningsmus. Deres egen ribbete flåte ble overlatt til det store havet. Den duppet og drev utover mot uendeligheten.

Gnag og Gina skrek og viftet med labbene.

Redningsbåten var stor og trygg, med hele ti mus ombord. Seks av dem var roere, to passet seilet og to holdt i roret. Blikk ble vekslet, men alle var for opptatt med sitt til å si noe. Gnag og Gina klamret seg fast helt bakerst. Langsomt, men bestemt, ble kursen satt mot øya. Båten var tungt lastet nå.

På land sto en stor flokk nysgjerrige mus i alle aldre og tok imot de to fremmede. Øre av glede og takknemlighet tuslet Gnag og Gina i land.

Vennlige mus smilte til dem over alt. De ble vist høflig inn i en stor, rund hytte og servert smakfulle nøttekerner og havrekorn. Slik flott mat hadde de aldri smakt før! Store nøtteskall med rent, klart vann ble satt fram.

Langs veggene omkring dem sto en mengde nysgjerrige mus som snakket lavt og ivrig med hverandre. De minste tittet fram mellom de andre og fniste. Mange spørsmål svirret i luften. En myndig musekone med mange, fine fletter i pelsen ba om ro. «Bare én må snakke om gangen, og gjestene skal begynne,» sa hun. «Dere må fortelle hvor dere kommer fra, og hva som brakte dere hit.»

Gnag tok et lite skritt fram og kremtet. Nølede begynte han å fortelle hvor ille musene hadde det på øya som de kom fra. At øya deres egentlig var oppbrukt. Og at de to var reist ut for å finne en helt ny øy å bo på! Det ble stille langs veggene. Ikke en labb ble flyttet. Stirrende øyne og løftede ører vendte mot Gnag fra alle kanter. Han følte det som om de så tvers igjennom ham.

Gina så ned i gulvet mens hun klødde seg langsomt på magen. Den gamle musekona med alle flettene la labben forsiktig på skulderen hennes. «Hvorfor ble det så ille på øya deres?» ville hun vite. Gina gløttet opp, svelget og fortalte lavt om alt det triste. Om hvordan musene på hver side av bekken var blitt fiender. At de hadde sloss om trærne og gnaget ned trær på hverandres side.

Tilhørerne så måpende på hverandre. Hva slags mus var det de hadde reddet?

Gnag måtte fortelle hvordan skogen var blitt helt borte. At noen tøffinger en natt hadde gnaget ned de aller siste trærne. Men han sa ikke hvem.

«Da trærne var borte, begynte en fryktelig trist tid på øya,» fortsatte Gina. «Vinden

plaget oss fordi vi manglet ly, og ikke fantes det skygge for den brennende solen. Når det regnet begynte jord og søle å strømme nedover skråningene, og mange hus ble ødelagt. Vannet i bekken ble blandet med søle og skitt. Alt var så trist og vanskelig at vi altså måtte finne en ny øy.»

Gnag fortalte til slutt om tårnet som ble bygget av de aller siste stukkene, om turnjentene som oppdaget den fjerne øya, og at tårnet ble revet for å lage flåte av stukkene. På øya deres ventet en masse fortvilte mus, med håp om at de to ville komme tilbake og redde dem!

Da trærne var borte, ble det vanskelig å finne ly.

«En ufattelig historie,» mumlet gamlemor, som likte dårlig det hun hadde hørt. Hun pekte med begge labbene mot utgangen. Tilhørerne ruslet stille ut. Hun ga gjestene noen myke pledd for natten før hun forlot huset.

Gnag og Gina satt alene igjen i halvmørket. Takknemlige, men ganske flaue rullet de pleddene omkring seg. De hørte svake stemmer et sted, men ikke hva som ble sagt. Og var det et fjernt lysblaff fra et bål som av og til ga gjenskinn borte ved utgangen?

*

Etter en sen frokost med god mat kom en eldgammel, alvorlig musemann tuslende inn til dem. Han var krokrygget og grå, men hadde snille øyne. «Jeg heter Musse,» sa han med litt skjelvende stemme. «Mange av småbarna kaller meg forresten tippoldefar,» la han til. «Men nå skal dere høre. På denne øya er det slik at når vi skal løse viktige oppgaver, foregår det på toppen. Jeg er valgt til å lede slike samtaler. Derfor kaller de meg gjerne Lederen.» Han ga tegn til å følge etter.

På øya med de kloke musene var det mange koselige hus.

Mens Gnag og Gina ruslet oppover bakkene bak gamle Musse så de hvordan ivrige mus stelte med hagene sine. Noen vannet, noen luket, og andre høstet. Det duftet deilig fra vakre blomster. Mellom husene sto trær fulle av nøtter, og det var små åkre med modent, gult korn. Bakerst i hagene kunne de skimte små, pyntede utedoer. Stien gikk gjennom belter med skog på tvers oppetter øya. Flere steder krysset de bekken på buete, vakre broer. Vannet i bekken var sprudlende klart og rent. Fra trærne lød deilig fuglesang. Lenger oppe dukket de inn i en sammenhengende skog med gamle, krokete trær hvor ingen bodde.

Endelig nådde de toppen av øya. Musse vinket Gnag og Gina mot en åpen, rund plass. Forbauset oppdaget de nitten alvorlige, eldre mus som satt på hver sin stein i en stor ring. I midten var det gjort i stand et tykt lag av mykt, nyplukket gress. Fristende nøttekjerne lå spredt utover. De nitten reiste seg samtidig. De bukket langsomt to ganger mot gamle Musse og etterpå to ganger mot Gnag og Gina. Med en høflig bevegelse ba Musse gjestene om å sette seg i midten. Selv tok han plass på den høyeste steinen i ringen, kikket litt opp i luften og foldet labbene.

«Kjære besøkende fra den triste øya,» begynte Musse forsiktig. «Musene i denne ringen er vi som bestemmer på øya. Vi blir kalt ringmusene og vi løser oppgaver. Og hva er oppgaven i dag? Jo, det er å finne ut hvorfor øya deres og øya vår er blitt så forskjellige. Si meg kjære gjester – passet dere ikke på øya deres?»

Gnag rakte nølende opp labben. «På øya vår ble vi visst ganske tidlig enige om å ikke bæsje i bekken.» Musse vendte seg mot ham. «Det var jo klokt. Men ..hm... vannet ble jo ødelagt hos dere likevel. Ble dere enige om noe annet viktig?» Gnag var taus. Omsider rettet han seg opp og så på Musse: «Vi ble enige om at vi måtte finne en ny øy.» Musse smilte skjevt. «Altså etter at dere hadde brukt opp deres egen øy...»

Litt irritert spurte Gnag: «Men har ikke dere hatt problemer, da? Det er ikke lett for en masse mus å leve sammen når alle bare tenker på seg selv.» «Hvis alle bare tenker på seg selv» rettet Musse. Han løftet hodet og ble streng i stemmen. «Kjære besøkermus, vi ringmus har flere ganger måttet ta upopulære avgjørelser. For fremtiden kommer, enten på en hyggelig måte, eller ... på en annen måte. Det høres nesten ut som om fremtiden er ... avlyst hos dere. Unnskyld at jeg sier det så direkte.»

Musse pusset værharene, klødde seg litt på den grå, krumme ryggen og så tankefull ut

Gamle Musse forteller om øyas historie.

over havet. Så la han forlabbene mot hverandre: «Vi har fra gammelt av en lov her på øya. Loven lyder slik: Alle skal dele med hverandre og hjelpe hverandre. Det er derfor vi har både nøttetrær og havreåkre her.» Han smilte svakt.

Nå syntes Gnag at det ble for mye skryt. Han sparket litt i bakken: «Ja vel, men dere har vært heldige som har igjen så mye skog her.» Musse snudde seg langsomt mot Gnag og knep øynene sammen. «Tror du virkelig at det skyldes flaks?» Han la labbene i kors og lente seg ennå mer mot Gnag. «Også her var det ukontrollert felling av trær den gang skogen syntes å være uendelig stor, og det var få mus på øya,» sa han langsomt. «Et par steder hadde noen familier gnagd ned alle trærne på et ganske stort område. Men under et voldsomt regnvær ble husene deres vasket bort av jordras. Etterpå hadde ringmusene et historisk møte hvor de tok noen vanskelige, men viktige avgjørelser. De skjønnte at skogen var viktig å beholde, og at bruken av hele øya måtte planlegges. Øvre del av øya skulle alltid være skogkledt. Langs hele bekken skulle det være så mye skog at vannet var rent. Husene skulle legges i vannrette striper, med belter av skog mellom.» Musse var ivrig nå. Han sto på tå oppe på steinen sin og slo ut med labbene. «På denne måten unngikk vi at jorda raste ut, og vi beholdt mye fin skog til å gå tur i. Noen trær blir felt hvert år, men bare så mye tømmer og kvist som skogen selv lager. Vel, derfor ser altså øya ut slik den gjør i dag,» avsluttet Musse. Han så sliten ut, men likevel stolt etter å ha forklart så mye.

Gina løftet labben: «Unnskyld, men vi har noe som dere kanskje ikke har. Vi har frihet! Frihet til å gjøre det man vil! Hvor ble det av denne friheten hos dere?» Musse så oppgitt ut. Han satte øynene i Gina: «Vi har masse frihet her på øya, men altså ikke frihet til å ødelegge for andre, og ikke frihet til å ødelegge fremtiden.» Musse lot ordene henge i luften en stund før han fortsatte: «Den veden og den kvisten som skogen tåler at vi tar, blir delt mellom alle familiene. Så kan hver enkelt brenne veden eller gnage i seg kvistene når han eller hun ønsker det. Men mer enn det som deles ut, får man ikke!»

Ingen tok ordet. Omsider reiste Gnag seg. Han la hodet på skakke, kikket bort på Musse og sa: «Det er en ting jeg lurert på. Når dere lager masse bestemmelser, må vel noen passe på hele tiden, da? På skogen, på vannet, og alt det andre. Så da må dere vel kontrollere, kontrollere og kontrollere...» Han snublet i ordene.

Musse rettet opp sin krokete kropp så godt han kunne. «Ja,» svarte han med fast stemme. «Følg med!» Han lot blikket gli rundt hele ringen, og så ropte han høyt:

«Skogmus!» En av de nitten reiste seg og bukket. «Vannmus!» En annen reiste seg. Og slik fortsatte det med både søppelmus, domus, helsemus og fredsmus. Gnag og Gina måtte så det glinset i fortennene deres. De frøs i haleroten ved tanken på hvor opptatt musene på paradisøya var av å kontrollere hverandre.

Musse ble stående en stund med foldete labber, som om han lette etter en enklere måte å forklare det hele på. «Jeg tror det kan sies på denne måten,» fortsatte han omsider og hevet øyenbrynene. «I begynnelsen var vi mest opptatt av å fordele godene: Alle skulle ha rett til å ta de trærne man ville, det var fritt fram til å bosette seg der man ønsket, og alle hadde rett på å lage sin egen hage, så stor man bare orket,

Når alle tar ansvar for fellesskapet, får alle det godt.

med nøttetrær og åkre. Men da vi var blitt omtrent tusen mus her på øya, begynte alle å merke problemer. Det var en av ringmuslederne som sa det slik: Nå er det ikke lenger nok å dele på godene, vi må også dele på ulempene. For det oppleves som en ulempe at man ikke kan felle trær der man vil, at man ikke kan bosette seg der man vil, at ikke ungdommen får holde sine fester langs den sårbare bekken, at man ikke kan kaste søppelet der man vil, eller bæsje hvor man vil.»

Musse måtte ta en pause og pusse snuten. Med rynket panne og lav stemme fortsatte han : «Men jeg har en drøm. En drøm om et enda bedre musesamfunn her på øya. Nemlig at vi ikke trenger å kontrollere at alle gjør som de skal. Tenk om alle liker å gjøre det som er best for hele øya og for fremtiden. Og at vi bare av og til trenger å kontrollere at alt er i orden! Da tar alle ansvar for alle. Og jeg tror at det går an å føle glede ved det.. » Musse nikket svakt til sine egne ord.

På alle kanter lå det store havet og blinket. En fugl sang en strofe nede i skogen.

Skal musene reddes?

Gnag og Gina levde glade dager. Eller gjorde de egentlig det? For bak i hodene deres lå løftet om å vende tilbake. Der hjemme på den ødelagte øya speidet triste mus ut over havet hver dag i håp om at en redningsbåt skulle dukke opp. Tanken på de stakkars vennene satte seg etter hvert som en klo i brystet på dem. For hver dag som gikk ble det vanskeligere å glede seg over hvor trygt og godt de hadde det her. De var jo sendt ut på et oppdrag. Om natten stakk samvittigheten som nåler i hjertet, og jaget vekk søvnen. De ble i stedet sittende oppe i mørket og snakke lavt sammen. Nei, de hadde ikke noe valg. De måtte be om en redningsbåt. En stor, sjødyktig båt som kunne frakte mange mus i sikkerhet over hit. Egentlig flere turer. Utslitte i hodet og med tunge øyelokk ba de om å få snakke med gamle Musse.

Ved et bål på stranden satt gamle Musse. «Jeg tenker så bra her nede,» sa han.

De fant Musse sittende ved et bål nede ved stranden. Han hadde slengt et teppe over seg, og de trodde først at han sov. For det var tidlig morgen. Men Musse var våken og så på dem med sine kloke, gamle øyne. «Jeg tenker så bra her nede,» sa han. «Jeg regnet jo med at dere ville oppsøke meg. Og jeg har noe å vise dere.» Han tok teppet av ryggen og reiste seg langsomt. Gamlingen smilte lurt og ba dem følge etter.

Oppover øya bar det på ny, gjennom skogen på de små, krokete stiene, og helt opp til toppen. Gnag og Gina ble stående målløse. For der var mange snekkermus i ferd med å reise et digert tømmerårn. Det lå redskaper og fliser over alt, det lød banking og gnaging, og det luktet ferskt tømmer. «Årets avkastning av skogen skal brukes til å bygge to årn,» forklarte Musse. «Det ene årnet her oppe skal vi bruke til å finne øya deres. Og når vi oppdager den, bygger vi et annet årn litt lenger nede i skrånningen. Det andre årnet skal stå i retning mot øya deres. Når dere seiler ut og ser dere tilbake har dere riktig retning når årnene står på linje. Vi tar av barken på stokkene. Da blir de nesten hvite, slik at de to årnene kan sees på veldig lang avstand ute fra havet.»

En kveld, etter flere dager med godvær, kom en sprek og svett gutt løpende. «Kom!» ropte han andpusten, «vi har sett øya deres fra årnet!» Sammen med gutten sprang Gnag og Gina oppover mot toppen. Etter en liten hvil klatret de forsiktig opp i det høye årnet. Trinn for trinn, etasje for etasje. Ja! Fjernt der ute i horisonten stakk det opp noe mørkt. Det måtte være den! Der lå den triste øya deres, full av fortvilte mus som ventet på å bli reddet.

Snekkermusene jobbet alt de orket med det andre årnet nede i lia. Noen dager senere sto begge årnene ferdige og lyste opp, mens de pekte ut retningen til den triste øya.

«Men båt, da,» sa Gnag. «Vi trenger en stor og trygg båt.» Musse så lur ut. «Vent noen dager, så skal vi snakke om båt.» Mer ville han ikke si.

*

Tidlig en morgen vekket Musse dem. Det vil si, de var egentlig halv våkne på grunn av alle tankene som svirret rundt i hodene deres. Musse slo hver av dem lett på skulderen, liksom oppmuntrende, og begynte å gå. Tause fulgte de etter den grå, krumme ryggen. Igjen bar det oppover de svingete stiene. Gnag og Gina kikket forundret på hverandre, men fulgte lydige etter. På toppen gløttet sola opp over den fjerne horisonten, og i det røde morgenlyset ba Musse dem sitte ned der hvor ringmusene holdt råd. Like bortenfor sto det nybygde utkikkstårnet. Med lette fottrinn dukket ringmusene opp og inntok sine faste plasser. De nikket svakt til hverandre, som om de alt hadde diskutert ferdig.

Musse vendte seg mot besøkene inne i ringen. «Kjære venner,» begynte han. «Vi har sett for oss at det aller beste ville være å gjøre den triste øya glad igjen!» Det ble helt

stille. Så fortsatte han langsomt: «Da trenger man bare å lykkes i en eneste båtreise, nemlig herfra og tilbake dit dere kommer fra.»

Gnag reiste seg forskrekket. «Skal vi tilbake til den elendige øya vår? Og skal ikke våre fortvilte slektninger reddes over hit?» Han klarte ikke å skjule skuffelsen. Gina fikk ikke fram et ord.

Musse måtte heve labben og roe dem ned. «Bli med ned til stranden, så skal jeg vise dere noe.» Musse ledet de forvirrede gjestene nedover de slyngete stiene igjen. Ringmusene fulgte hakk i hæl. Ved stranden fikk de øye på en nybygget, grønnmalt båt som lå pent fortøyd ved en brygge. «Kom om bord,» sa Musse. De skrittet opp i båten og oppdaget at den var lastet med en rekke kasser og tønner. Musse pekte på noe grønt som stakk opp av en kasse fylt med jord. «Her er små trær,» sa han. «Og i kassen ved siden av er det masse frø som kan bli til trær.» Gnag og Gina gjorde store øyne. «Og her,» fortsatte Musse, «er det kasser og tønner med korn, nøtter og en del annet som dere kan dyrke. Og så er det vann, naturligvis. Vann i mange tønner. Både til reisen og til de sykeste vennene deres. Dessuten er det planker til å bygge noen skur eller annet som dere måtte trenge der borte.»

Han tok en pause for å se om Gnag og Gina oppfattet planen. De så på hverandre, tause og svært alvorlige. «Men dere skal få med to ekstra personer herfra på turen,» fortsatte Musse. «Det er et ektepar hvor hun er flink til å få ting til å vokse, og han er snekker og ellers god til å løse praktiske oppgaver. Dessuten må dere være fire for å klare å gjennomføre seilasen. Noen må passe på at seilene står riktig, noen passe roret og noen holde utkikk. Og kanskje må dere alle ta årene i bruk. En såpass stor båt er tung å ro.»

«Forresten,» sa Musse, «så foreslår jeg at dere om et år tenner et bål og sender et skikkelig røyksignal fra toppen av øya deres, hvis prosjektet går bra. Vi holder øye fra tårnet vårt om tolv fullmåner! Så sender vi røyksignal tilbake for å vise at beskjeden er mottatt.» Han kremtet. «På det viset kan vi holde en årlig kontakt.»

*

Endelig en morgen blåste det en jevn og fin vind i riktig retning. Langsomt lot de fire seg gli utover i den fullastede båten. På stranden sto en stor forsamling som vinket

og ropte. Musene i båten kikket stadig på de to tårnene, og Gnag justerte kursen med roret. Gina passet seilet. Men da kvelden og mørket kom, måtte de bare håpe at de gled videre med stø kurs. Brått oppdaget de to lysende punkter langt der bak. Noen lure mus hadde tent bål på øya, et under hvert tårn. De styrte videre i mørket slik at bålene lå på linje. Neste morgen kunne de så vidt skimte de to tårnene. Kursen de holdt var ganske bra.

Museparet fra den grønne øya trodde ikke hva de så da de ankom den triste øya: En øy på størrelse med deres egen, men helt ødelagt av jordras og søle. Ikke noe grønt var å se, bare litt skittent gress. I en vik skimtet de noen labber som vinket dovent. Forsiktig styrte Gnag båten inn mot land. Foran dem lå en liten flokk venner og bekjente rett ut på ryggen, med labbene ut til siden. Svetten dryppet fra pelsen deres.

«Vi er de eneste overlevende,» forklarte en av de gamle turnveninnene til Gina. «Etter at dere dro ut for å finne en ny øy, ble alt verre. Det har regnet mye, og jord og leire har begravet de fleste husene. Det er nesten ikke mat å finne. Nå har vi ventet i dager og netter på at dere skulle redde oss. Vi er de siste som orket å gå helt opp til toppen av øya for å drikke det rene vannet, men nå klarer vi ikke en tur til. Det eneste vi har krefter til er å gå ombord i båten slik at dere kan ta oss med til den andre øya.»

«Men skal dere ikke redde oss?» ropte de overlevende til Gnag. Noen måpte, andre gråt.

Gnag tok seg sammen. «Vi skal ikke reise noen steder. Vi skal bli her,» sa han stille. «Men skal dere ikke redde oss?» ropte de til Gnag. Noen begynte å gråte, andre måpte. Gnag rettet ryggen. Aldri før hadde han følt seg sterkere eller bedre forberedt. «Vi skal bygge opp øya på nytt,» sa han med fast stemme. «Vi skal bli bønder!»

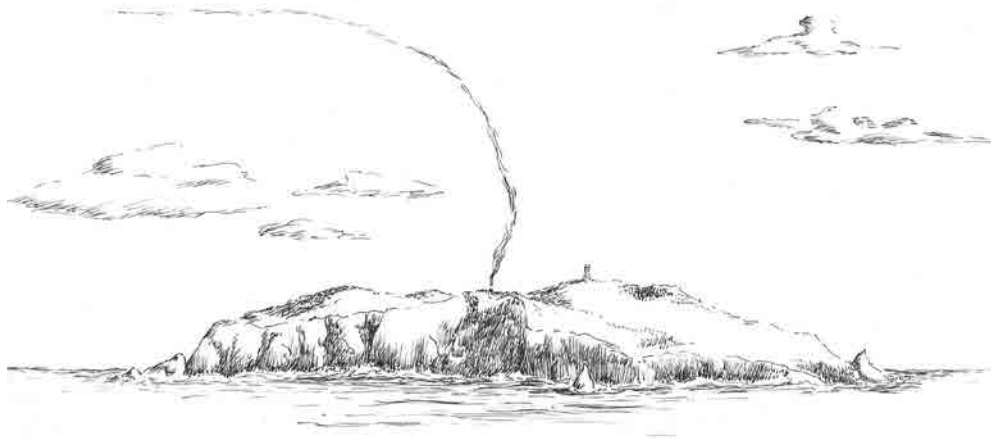
«Vi skal bygge opp øya på nytt. Vi skal bli bønder!»

Det ble en travel tid. Båten ble tatt fra hverandre, og snekkermusa bygget noen skur til ly for vind og regn. Konemusa ba dem grave opp et jordstykke bak skurene, og viste hvordan de skulle så korn. Et par måneder senere høstet de deilig korn fra sin første åker. Halvparten av kornene ble brukt til å lage en ennå større åker. Noen nøtter som var satt i jorda spirte og ble til små, fine nøttrær.

Langs bekken plantet musene de små trærne som var i den ene kassen. De fleste vokste fint og bant den løse jorda sammen med røttene sine. Vannet i bekken ble

stadig renere. De slapp å løpe helt til toppen av øya for å finne drikkevann. Nå lyste håpet i øynene deres.

Da den tolvte fullmånen steg opp en natt, samlet Gnag alle ved bekkeosen. De ble sittende i taushet i det myke månelystet. Over dem blinket stjernene. Så alene de var her. Men noen ventet på et signal fra dem. Noen på en annen, fjern øy. Lavmælt ble de enige om å lage et bål på toppen neste dag. Hvis de brukte skittent, gammelt gress ville det gi en svart røyk.

Et røyksignal om håp.

Det ble et stort bål, for musene ofret også noen dårlige plankebiter. Den mørke røyken steg fint og jevnt opp i himmelen. Ivrig kikket musene mot paradisoøya. De hentet også noen planker og stokker nedenfra skurene og bygde et lite stillas for å se lenger utover. Utpå dagen kom det et rop fra Gina som sto vakt der oppe: «Ja! Jeg tror de svarer oss!» Og etter hvert kunne alle skimte en tynn, fjern røyksøyle som steg opp i horisonten. Den liksom vinket litt i vinden – langt der ute.

DE KLOKE OG DE DUMME MUSENE

To grupper eventyrlystne mus havner på hver sin øde øy. På den ene øya er musene kloke og tar vare på naturen, mens den andre øya blir totalt ødelagt av korttenkte og egoistiske mus. Her ender det i en dramatisk miljøkatastrofe, hvor musene må kjempe for livet.

Vi håper at gamle, kloke Musse kan inspirere barn og unge til å tenke selvstendig. Spørsmålene Musse stiller vil de tidsnok møte.

Både forfatter og illustratør er biologer, med et sterkt miljøengasjement.

Husk: Det er forbudt å bæsje i bekken!